
20 let od úmrtí nejvýznamnějšího českého lékaře 20. století prof. MUDr. Josefa Charváta

20 let od úmrtí nejvýznamnějšího českého lékaře 20. století

prof. MUDr. Josef Charvát
(*6.8.1897 – † 31.1.1984)

Tuto sobotu to bude právě 20 let, kdy ve věku 87 let zemřel prof. Josef Charvát, mimořádná osobnost české medicíny uplynulého století. České moderní lékařství nemá mnoho osobností, které dokázaly vyniknout jak vědeckou, tak klinickou prací ve prospěch nemocných a přitom být uznávanou autoritou i svými názory na zdravotní a sociální problémy společnosti. Prof. Charvát byl od dvacátých let vždy považován za skvělého klinika a organizátora a je nezpochybňovaným zakladatelem vědního oboru endokrinologie u nás. Teprve s odstupem let však vyniká síla jeho osobnosti, schopná nejen rozpoznat, ale i zasazovat se za to, čemu doba nepřála: za genetiku, kybernetiku a zejména za etický a filozofický rozměr medicíny.

Dr. Charvát, ač se původně chtěl věnovat psychiatrii, nastoupil krátce po promoci v roce 1923 na II. interní kliniku prof. Pelnáře, kde setrval až do války. Kromě problematiky nemocí žláz s vnitřní sekrecí se systematicky věnoval i dalším oblastem medicíny, např. otázkám výživy. Profesorem Karlovy univerzity se stal v roce 1938. V květnu 1945 založil 3. interní kliniku 1. lékařské fakulty a vedl ji až do roku 1970. Na klinice byl činný až do roku 1981. V roce 1969 byl zvolen rektorem Karlovy univerzity, ale ještě před převzetím funkce byl nucen se jí vzdát.

Rozsah medicínských a společenských problémů, jimž se profesor Charvát věnoval, je obdivuhodný. Kromě milované endokrinologie, kterou vždy viděl v souvislostech celého interního lékařství, to byla zejména kybernetika a využití počítačů v medicíně, pro které položil základy v době, kdy výpočetní technika bylo něco běžnému životu velmi vzdáleného.

Prof. Charvát byl nesmírně společenský člověk. Celý život byl aktivní ve skautském hnutí a také – což je pochopitelně méně známo – v pražské zednářské lóži. Velký rozhled mu umožnil zanechat po sobě nejen medicínské, ale i filozofické dílo: knihy „Člověk a jeho svět“ a „Život, adaptace a stres“ patří k tomu nejcennějšímu, co po sobě pan profesor zanechal.